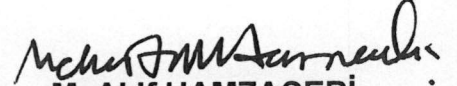

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Binali YILDIRIM tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 96 ve 99'ncü maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

M. Akif HAMZAÇEBİ
İstanbul Milletvekili

Türkiye, arazi yapısı, yer şekilleri ve meteorolojik koşulları nedeniyle sık sık büyük doğal afetlerle karşı karşıya kalmaktadır. Gerek küresel ısınma, gerekse kentlerdeki betonlaşma nedenleriyle gerçekleşen iklim değişikliği sonucunda olağan iklim ve yağış karakteristiği farklılaşmış, eskisine göre çok daha şiddetli doğa olayları ve yağışlar yaşanır hale gelmiştir. Arazi kararları doğa merkezli olmadığı, dengeli ve eşitlikçi bir kalkınma modeli uygulanmadığı için 20 milyona yakın insanın yaşadığı İstanbul'da, doğal afetler eskisine göre çok daha büyük sonuçlar doğurmakta, can ve mal kayıpları yaşanmaktadır.

Yoğun yağış, sel, taşkın gibi doğal afetlerde en başta dikkat edilmesi gereken İstanbul'daki derelerdir. İstanbul'da içme suyu havza alanı dışında kalan derelerin toplam uzunluğu konusu net bir şekilde ortaya konulamamıştır. İBB/İSKİ 2008 raporuna göre bunların toplam uzunluğu 2021 km, 2007 hâlihazır haritalar üzerinden yapılan tespitlere göre ise bu uzunluk yaklaşık 3344 km'dir. Boğaziçi, Haliç, Büyükçekmece ve Küçükçekmece Gölleri ile Marmara Denizi'ne dökülen, toplam uzunluğu 3.344 km'yi bulan; 168 adet ana dere ve ona bağlı yan kollara ilişkin yapılan bir araştırmada önemli bulgular elde edilmiştir. Buna göre %52'si Asya, %48'i Avrupa yakasında bulunan derelerin ne yazık ki %64'ü doğal vasfını arazi kullanım kararları, işgaller, sanayi-evsel atıklar gibi nedenlerden dolayı kaybetmiş ya da kaybetmek üzeredir. Bu dereler konusunda gerekli ıslah çalışmalarının yeterince yapılmaması, yapılanlarda da ıslah yönteminin tartışmaya açık olması, dere yatağının değiştirilmesi, doldurulması, taşkın kotu mesafesinde kaçak yerleşimlerin bulunması, azalan yeşil alanlar, artan yerleşim yoğunlukları, doğal morfolojiye uygun olmayan arazi kararları; değişen yönetmeliklerle imara açılan dere koruma bantları ve hatta dere yataklarında dahi yapılaşmaya izin verilmesi; idari yapıdaki ve yasal uygulamalardaki çeşitlilik; çözüm önerilerine mikro ölçekte yaklaşılması gibi sebeplerle yoğun olan her yağış sonrası İstanbul'da bütün yaşam alt üst olmaktadır.

8 Eylül 2009 tarihinde yaşanan sel felaketinde Ayamama Deresi taşmış, derenin taşmasıyla İkitelli Basın Ekspres Yolundan işe giden servis ve belediye otobüsleriyle özel araçlar sular altında kalırken, Marmara Bölgesinde 17 Ağustos 1999 depreminden beri meydana gelen bu en büyük felakette 31 vatandaşımız

hayatını kaybetmiştir. Bu felaketten 8 yıl sonra, 18 ve 27 Temmuz 2017 tarihlerinde İstanbul'da yaşanan iki yoğun yağış sonrasında yine sel felaketlerinin meydana gelmesi ise hiçbir ders alınmadığını ya da alınan önlemlerin yetersiz olduğunu göstermiştir. Dereler taşmış, şehrin ana arterlerini bu taşkınlar basarken birçok insanımız yollarda saatlerce boğulma tehlikesi altında mahsur kalmıştır. Şans eseri kayıpların yaşanmadığı bu iki felakette İstanbul'da ulaşım durma noktasına gelmiş, birçok altgeçit tikanırken metrobüs ve metro seferleri aksamıştır.

2009 yılında yaşanan Ayamama Deresi felaketinden önce İstanbul İl Genel Meclisi'nde yağmurlar sonrasında oluşan taşkınların önlenmesine yönelik yapılan çalışmalarla ilgili soru önergesine İSKİ'nin verdiği cevaplar sel felaketinin "geliyorum" dediğini göstermektedir. "Taşkınları önleyeceğiz ancak elimiz kolumuz bağlı" içerikli İSKİ açıklamalarında "Ayamama Deresi'nin ıslah çalışmalarının idaremizce tamamlanabilmesi için, dere güzergâhı boyunca bulunan yapıların ivedilikle yıkılarak kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir" ifadesine yer verilmiştir. Açıklamada, havzalarda 5 bin 315 yapının tespit edildiği fakat bu yapılara belediyelerce ruhsat verildiği için dokunulamadığına da değinilmiştir.

Bu afetin öncesinde ve sonrasında iktidar tarafından, insanımızın bu konudaki hassasiyetini yatıştırmaktan başka hiçbir amacı ve tutarlı sonucu olmayan açıklamalar yapılmıştır. Dönemin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş, dere yataklarının ıslah edilmesi gerektiğini söyleyerek, **"Bodrum katlarının etkileneceği noktaların da iptaline kadar bütün tedbirler yapılacak. Dere yataklarında bütün çalışmaları yürüteceğiz. Belki biraz acımasız olacak ama kimse kusura bakmasın. Gereken soruşturmanın talimatını verdik"** derken, Dönemin Başbakanı ve eski İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, felaketin hemen ardından **"Dere yatağına bina yaparsak, intikamı ağır olur"** ifadesini kullanmış, **"Kamulaştırma çalışmaları gayretini engellemeye çalışanlar bu günü görmelidir. Ne kadar çalışırsanız çalışın bizim bu tür felaketleri minimize etmemiz gerekiyor"** şeklinde konuşmuş, **"Bunun için ıslah çalışması yapacağız. İmara uygun davranacağız"** sözünü vermiştir. Bu tarihten sonra muhtelif zamanlarda da Sayın Erdoğan tarafından **"metropollerimiz beceriksiz, estetik ruhu olmayan ellerde adeta ölü şehirlere dönüştü", "yüksek binaları sevmiyorum", "yatay mimariyi bizim en güzel şekliyle ortaya koymamız lazım"** şeklinde açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamaların tamamı sözde kalmış, İstanbul'un eşsiz silüetini bozan gökdelenleri yapanlara küsmekten ileri gidilememiştir. İstanbul başta olmak üzere tüm Türkiye'de betonlaşma, imar planlarının değiştirilmesi yoluyla rant elde etme, çirkin ve yüksek binaların yapımı hızlanarak devam etmiş, nihayetinde yeşil alanlar iyice azaltılarak İstanbul'un doğası tahrip edilmiştir.

Dünya'nın en büyük ve nüfus yoğunluğu en yüksek olan şehirlerine bakıldığında, "**World Cities Culture Forum**"un 2015 verilerine göre yeşil alanlarının kentlerin yüzölçümlerine oranı Moskova'da %54, Sidney'de %46, Londra'da %33, New York'ta %27, Brüksel'de %18,8, Berlin'de %14,4 iken İstanbul'da bu oran % 2,2 seviyesindedir. Dünya Sağlık Örgütü, kentte kişi başına düşen yeşil alanın en az 9 metrekare olması gerektiğini, 10 ila 15 metrekarenin ise ideal olduğunu belirtirken İstanbul'da bu oran Büyükşehir Belediyesi verilerine göre 8,4 metrekare, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı verilerine göre ise 7,6 metrekare civarındadır. Gelişmiş ülkelerde kişi başına düşen yeşil alan ortalamasının 20 metrekare civarında seyrettiği göz önünde bulundurulduğunda, İstanbul'da oluşan vahim tablo daha net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Belirtilen nedenle,

1. 1994 – 2017 yılları arasında İSKİ Genel Müdürlüğü tarafından Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı plan değişikliklerinden İSKİ'nin görev alanına giren konular çerçevesinde kaçına itiraz edilmiştir?

2. Bu yıllar arasında İSKİ Genel Müdürlüğü tarafından tespit edilen kaçak ya da mevzuata aykırı yapı sayısı nedir?

3. Anılan yapıların kaç tanesinin yıkımı gerçekleştirilmiş, kaç tanesi hakkında yasal işlem devam etmektedir?

4. 1994 – 2017 döneminde İstanbul'da imara/yapılaşmaya açılan yeşil alanın miktarı nedir?

5. İSKİ tarafından bugüne kadar İstanbul'da bulunan derelerde hangi tür ıslah çalışmaları hangi yöntemle yapılmış, bu çalışmalar kapsamında hangi işlemler gerçekleştirilmiştir?

6. 8 Eylül 2009 tarihinde yaşanan felaket sonrasında Ayamama Deresi ve havzasıyla İstanbul'un diğer yerlerinde hangi önlemler alınmıştır?

7. Sayın Başbakan'ın Ayamama felaketi sonrasında yaptığı açıklamadaki "Kamulaştırma gayreti" çerçevesinde hangi kamulaştırmalar yapılmış, hangi yıkımlar gerçekleştirilmiştir. Kamulaştırmalar ve yıkımlar gerçekleştirilmemiş ise sorumlular hakkında hangi işlemler yapılmıştır?

8. Yağmur suları ile atık suların birbirinden ayrılması konusunda hangi işlemler yapılmıştır? Bu kapsamda altyapının ne kadarı yenilenmiş, ne kadar yeni altyapı yapılmıştır?

9. Yağmur suları başka bir amaçla (içme, kullanma) depolanmakta mıdır yoksa denize mi deşarj edilmektedir?

10. Gerek 8 Eylül 2009, gerekse 18,27 Temmuz 2017 tarihlerinde meydana gelen yağışlarda İstanbul'un ana arterleri adeta birer nehre dönüşmüştür. Bunun nedeni nedir? Söz konusu ana arterlerde benzer bir sorunun yaşanmaması için hangi önlemlerin alınması düşünülmektedir?

11. Türkiye'nin su politikasında; Dışişleri Bakanlığı'nın yazılı açıklamalarında; suyu tüm boyutlarıyla ele alan küresel ölçekte kabul gören uluslararası bir sözleşmesi bulunmadığı ifade edilmektedir. Araştırmalar ise, dere ve sulak alanların korunmasına yönelik ülkemizin de imzaladığı önemli sözleşmelerin mevcut olduğunu göstermektedir. Bu sözleşmelerin başlıcaları: Ramsar Sözleşmesi, Avrupa Birliği Su Çerçeve Direktifi, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, Gündem 21'dir. Bu sözleşmeler korumayı hızlandırmak adına ne zaman uygulamaya girecektir?

12. İstanbul dereleri, 28.12.1993 tarihli ve 3958 sayılı Kanunla uygun bulunan RAMSAR (Uluslararası Sulak Alanların Korunması) Sözleşmesine göre uluslararası koruma altına neden alınmamaktadır?